

Vydávání knih v ČR v roce 2015

28.4.2016 Literární noviny str. 8 Příloha - Biblio - knižní statistika

Jaroslav Císař Univerzita Pardubice

část 2: vydavatelé vysokých škol, univerzit a státních institucí a struktura knižní produkce Druhá část příspěvku s oficiálními statistickými údaji o knižní produkci České republiky v roce 2015, kterými se prezentujeme v UNESCO .

Vydavatelé **vysokých škol, univerzit** a ústředních státních institucí Pro vydavatele **univerzit, vysokých škol** a vydavatelské útvary ústředních státních orgánů platila i v roce 2015 stejná kritéria jako v letech minulých. Výše jejich nákladů je většinou nesrovnatelná s výší nákladů privátních vydavatelů. Jejich ediční plány se řídí především požadavky daných škol, fakult, kateder a institucí státní správy a přednostně uspokojují jejich potřeby. Mnohé tituly z jejich edičních plánů patří do mimotržní produkce tzv. šedé literatury (prováděcí pokyny k zákonům a různé jiné publikace státních orgánů, statistiky a metodické příručky a jiné účelové tisky). O jejich činnosti lze tedy hovořit jako o setrvalém stavu včetně produkce s výraznými výkyvy, jako je tomu např. u Českého statistického úřadu nebo Ústavu zdravotnických informací, jejichž vydavatelské aktivity výrazně podléhají potřebám vyhodnocování různých průzkumů veřejného mínění, sčítání obyvatel apod.

Loni došlo k určité redukci počtu největších vydavatelských subjektů **vysokých škol**, které vydaly více než 100 titulů (viz tabulka 1). Oproti předchozímu roku, kdy jsme jich evidovali celkem 15, v roce 2015 to již bylo pouze 13 vydavatelských subjektů; další dva se mohly vykázat roční produkcí více než 90 vydaných titulů (Západočeská **univerzita** Plzeň: 98 a **Univerzita Pardubice**: 93). I v daném případě se jedná o určitý útlum produkce. Ze státních institucí patřily opět k největším vydavatelům Ústav racionalizace ve stavebnictví (53 vydaných titulů; předloni 60) a Český statistický ústav (45 vydaných titulů; předloni 94). Další z pouze několika existujících státních vydavatelských subjektů se specifickou produkcí, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, také loni svou produkci knih v Brailově písmu zredukoval. Vydal 39 titulů oproti předloňským 50.

Vydávání knih se stále více koncentruje mezi menší počet vydavatelů neperiodických publikací. Celkově se však jedná o pokles ve většině sledovaných kritérií. Třiatřicet největších privátních vydavatelů a vydavatelů **vysokých škol, univerzit** a státních institucí podle počtu vydaných titulů tak v roce 2015 (předloni to bylo 35 subjektů) připravilo zhruba 39 % celkové knižní produkce České republiky. V daném případě se jedná o 3% pokles stejného ukazatele ve srovnání s rokem 2014 (42, 3 %). Vydavatelská špička ČR podle počtu vydaných titulů připravila celkem 7 172 titulů (předloni 7 776 titulů), z toho 4 605 titulů privátní vydavatelé (4 573 titulů v roce 2014) a 2 567 vydavatelé **vysokých škol, univerzit** a státních institucí (3 203 titulů v roce 2014). Struktura knižní produkce V roce 2015 představovaly novinky, tj. nově vydané tituly knih (první vydání), bez ohledu na to, zda se jedná o původní české dílo nebo překlad, téměř 87 % celkové produkce vydavatelských subjektů ČR; v absolutních číslech to představuje 15 906 titulů z celkového počtu 18 282. Jedná se tedy o pokles o dva procentní body, resp. o 426 titulů. Zúžíme-li svou analýzu titulové produkce pouze na díla české provenience, pak se na celkové loňské knižní produkci podílí domácí tvorba ze zhruba dvou třetin (téměř 66 %), v absolutních číslech to představuje 12 042 titulů (předloni 12 024).

V knižní produkci českých vydavatelských subjektů za rok 2015 opět přirozeně převažují knihy v češtině, a to z více než 85 % (absolutně to představuje 15 598 titulů). Dalších 1 032 titulů vyšlo v češtině s podílem jiného jazyka. Vedle toho čeští vydavatelé loni připravili k vydání i dalších 217 vícejazyčných publikací (předloni 212). Tyto dílčí kvantitativní ukazatele jsou v podstatě totožné s těmi z předchozích let.

V cizojazyčné knižní produkci českých nakladatelských domů znovu výrazně dominovala angličtina (768 titulů; 839 v roce 2014). Podíl neperiodických publikací vydaných v roce 2015 v tomto jazyce tedy představoval více než 4 % celkové knižní produkce České republiky (4, 2 %). Celkem se ve sledovaném období výrazně rozšířila škála cizích jazyků, v nichž v České republice vyšly loni knihy; jednalo se o 28 jazyků oproti 20 jazykům v roce 2014 - úhrnem 1 428 titulů (předloni 1 557). Počet titulů vydaných ve slovenštině se udržel na vysoké úrovni po nárůstu, ke kterému došlo v roce 2013. Narůstající obchodní i kulturní vazby s Čínou jsou zřejmě příčinou také vydání 11 titulů v čínštině; v předchozím roce nebyl evidován ani jeden tuzemský ediční projekt v tomto jazyce. Přehled počtu titulů knih vydaných českými vydavatelskými subjekty v některých cizích jazycích za období 2011-2015 je uveden v tabulce 2.

Podíl krásné literatury na úhrnné loňské knižní produkci České republiky činil svými 5 297 tituly téměř 29 %; ve srovnání s předchozím rokem 2014 se jedná o zhruba stejný podíl. Po rekordu v

produkci vydaných titulů dětské literatury v roce 2013 (2 031 titulů a zhruba 11% podíl na úhrnné roční produkci ČR) vydavatelé v roce 2015 tuto úroveň v zásadě udrželi: 1 955 vydaných titulů představuje opět téměř 11% (10, 7%) podíl.

Po rekordním počtu vydaných titulů učebnic a vysokoškolských skript za dobu existence ČR, ke kterému došlo v roce 2014 (viz tabulka 3), byla tato úroveň knižní produkce v segmentu produkce učebnic a vysokoškolských skript udržena i loni. V roce 2015 vyšlo celkem 1 551 školních učebnic a vysokoškolských skript a učebnic, což představuje 8, 5% podíl na celkové roční knižní produkci (předloni 9, 2% podíl). První část příspěvku byla publikována v BIBLIO Literární noviny duben 2016, s. 4-5.

Příště část 3: vydávání překladů, E-KN IHY, AUDIOKNIHY

1 Největší vydavatelé knih vysokých škol, univerzit a ústředních státních

institucí na území ČR podle počtu vydaných titulů v roce 2015

1	Vydavatelství Univerzity Palackého, Olomouc	450	(442)
2	Masarykova univerzita , Brno	362	(389)
3	VŠ báňská - Technická univerzita , Ostrava	272	(208)
4	Karolinum, Praha	224	(209)
5	Ostravská univerzita - PedF, Ostrava	208	(163)
6	Vydavatelství ČVUT, Praha	192	(293)
7	Mndelova zemědělská a lesnická univerzita , Brno	144	(228)
8	Česká zemědělská univerzita , Praha	141	(146)
9	Technická univerzita , Liberec	129	(104)
10	Gaudeamus - Univerzita Hradec Králové	118	(137)
11	Vysoké učení technické, Brno	113	(100)
12	Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem	110	(136)
13	Univerzita Tomáše Bati, Zlín	104	(126)

zdroj: Národní knihovna ČR a Národní agentura ISBN

15. UPa - 93

Do tabulky jsou zařazeny všechny subjekty s produkcí neperiodických publikací, jejichž počet v roce 2015 přesáhl 100 nově vydaných titulů, tj. bez reedic a nových vydání již dříve vydaných titulů. V závorce je pro porovnání uveden počet titulů, které daný vydavatelský subjekt vydal v předchozím roce 2014.

2 Počet knih vydaných českými vydavatelskými subjekty v některých cizích jazycích v letech 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
angličtina	779	753	744	839	768
němčina	93	72	87	102	85
francouzština	18	8	22	22	22
španělština	18	14	18	26	19
slovenština	272	252	370	370	316
ruština	43	31	98	120	113
polština	28	16	24	28	36

zdroj: Národní knihovna ČR

3

Porovnání počtu vydaných titulů knih u některých typů literatury za roky 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
beletrie	5174	4684	5190	5129	5297
dětské knihy	1569	1698	2031	1962	1955
učebnice a vysokoškolská skripta	1596	1522	1538	1698	1551

zdroj: Národní knihovna ČR

Třiatřicet největších privátních vydavatelů a vydavatelů **vysokých škol, univerzit** a státních institucí podle počtu vydaných titulů tak v roce 2015 připravilo zhruba 39 % celkové knižní produkce České

republiky. Narůstající obchodní i kulturní vazby s Čínou jsou zřejmě příčinou také vydání 11 titulů v čínštině; v předchozím roce nebyl evidován ani jeden tuzemský ediční projekt v tomto jazyce.

Foto autor| foto: archiv